

JEAN RACINE *

DOOR JOHANNES TIELROOY

III. WERKELIJKHEID EN VERBEELDING

KENNISMAKING met de levensgeschiedenis van Jean Racine brengt, zooals men gezien heeft, gemengde gevoelens in ons teweeg; maar gemengde gevoelens zijn ten deele gevoelens van aangenamen aard en het schouwspel van een man die te allen tijde, zoowel toen hij stiller was gaan leven, als toen hij nog tooneelstukken schreef, ze deed vertoonen en onstuimig doch onbestendig liefhad, toch altijd zichzelf in zooverre gelijk bleef, dat hij zocht te leven in wat hij gevoelde als *schoonheid*, dat schouwspel was in hoofdzaak verheugend. Men heeft bij het beschouwen van Racine's leven onwillekeurig zijn aversies; ik houd mij echter tevens overtuigd dat een ieder daaraan, zooals ik, zijn vreugde zal beleven.

Desgelijks is het gegaan, toen wij de methoden onderzochten, die hij bij het opbouwen van zijn stukken toepaste, en de strekkingen bezagen, die aan deze stukken, met zijn medeweten en krachtens zijn bedoeling zoowel als buiten zijn toedoen en door de louter onwillekeurige werking van zijn gemoed en zijn geest, eigen bleken te zijn. Ook daarbij hadden wij bedenkingen; maar, meer nog dan toen wij hem in zijn levensgang volgden, juichten wij hem nu toe en waren somtijds ontroerd. Het Noodlot, hebben wij gezien, werd op zijn altaar aanbeden — aanbeden niet met verrukking, niet met de liefde die de ware christen zijn God betoont, maar veeleer met verwondering, huivering, eerbied. En dankbaar moesten wij voor het grootste gedeelte datgene beamen, wat hij gemeend en betoogd had; zwijgend stemden wij in, op onze beurt door ontzag bevangen, met de zienswijze die aangaande het lot van den mensch op aarde de zijne bleek te zijn geweest.

Het is ditmaal toch nog anders. Wij gaan nu de stof in oogenschouw nemen, die Racine voor den opbouw van zijn stukken aangewend heeft, dat wil zeggen de literaire geschriften en legenden uit andere tijden en landen die hij bewerkte, de historische toestanden en personen waaraan hij ons, door die stukken, herinnert. Kortom, het is de menschelijke werkelijkheid, zooals die buiten en vóór hem reeds bestond, en die hij vervolgens herschiep, welke wij een oogenblik voor ons op willen roepen. En wij zullen

* Zie het nummer van Maart jl.